



από τον εργασιακό  
μεσαίωνα των  
Ναυπηγείων Σκαραμαγκά  
στον σύγχρονο μεσαίωνα  
του ΙΚΕΑ

η υπόθεση των  
αντιστάσεων στους  
εργασιακούς χώρους

πρωτοβουλία  
αναρχικών  
αιγάλεω

μάης 2008

Η προσούρα αυτή τυπώθηκε σε 400 αντίτυπα από την πρωτοβουλία αναρχικών Αιγάλεω για την εκδήλωση-συζήτηση που διοργάνωσε με το ίδιο θέμα. Εννοείται ότι η ανυπαρξία αντιτίμου είναι συγκεκριμένη επιλογή που διατυπώνει την συλλογική μας βούληση να μην συγχέουμε τις εμπορευματικές σχέσεις με ό,τι εμείς ελεύθερα και συνειδητά παράγουμε.

# Τα παιχνίδια του κυρίου Κούλημαν

Τα Ναυπηγεία Σκαραμαγκά ιδρύονται από τον εφοπλιστή Σ. Νιάρχο το 1958 και μέχρι 1980 γνωρίζουν ιδιαίτερη ανάπτυξη. Η κρίση στην -υποτυπώδη από καταβολής της- ελληνική βαριά βιομηχανία αρχίζει να κάνει την εμφάνισή της και το 1985 η ΕΤΒΑ αγοράζει την εταιρεία εκ μέρους του Δημοσίου. Τα ναυπηγεία προσπαθούν να επιβιώσουν αναλαμβάνοντας σχεδόν μονοπωλιακά εργολαβίες που έχουν να κάνουν με το Πολεμικό Ναυτικό. Αυτές οι εργολαβίες είναι και το διαπραγματευτικό χαρτί της ΕΤΒΑ στην προσπάθειά της να ιδιωτικοποιήσει την επιχείρηση. Τα ναυπηγεία μετά από την διαδοχική αποτυχία διαφόρων πειραμάτων επιβίωσης και διαχείρισης της κρίσης καταλήγουν τον Γενάρη του 2005 στα χέρια του γερμανικού ομίλου χάλυβα Thyssen. Το ξεπούλημα των ναυπηγείων γίνεται με σκανδαλώδεις όρους. Η τιμή πώλησης ενός από τα μεγαλύτερα ναυπηγεία στην Ευρώπη που κόστισε στο ελληνικό κράτος 100 δις δραχμές προκειμένου να ιδιωτικοποιηθεί, έφτασε στο "ιλιγγιώδες" ποσό των 1,5 δις δραχμές. Ας σημειωθεί εδώ ότι η Δ. Λιάνη έθεσε την ίδια εποχή ως τιμή πώλησης της βίλας Παπανδρέου τα 2,5 δις δραχμές. Αυτός είναι ο τρόπος με τον οποίο το ελληνικό κράτος κάνει μπίζνες. Ας μην πιστέψει, ωστόσο, κανείς ότι πρόκειται για μια αφελή διαχείριση του κρατικού ντορβά. Η κρατική οικονομική πολιτική είναι ευθύγραμμη τόσο με τις ευρωπαϊκές επιταγές (βάσει των οποίων η αποβιομηχάνιση είναι σε πρώτο πλάνο για την προώθηση του τριτογενή τομέα) όσο και με τις ντόπιες ανάγκες καπιταλιστικής συσώρευσης.

Η απλή λογική που πλέον ανήκει σε αναχρονιστικούς καπιταλιστικούς όρους θα ήθελε την τεράστια επιχείρηση των Ναυπηγείων Σκαραμαγκά στην υπηρεσία των εθνοκρατικών αναγκών, του Πολεμικού ναυτικού και των μεγάλων εργολαβιών των δημόσιων μεταφορών. Σύμφωνα με αυτήν την απλή λογική καμία άλλη προοπτική των Ναυπηγείων Σκαραμαγκά δεν μπορεί να είναι για το ελληνικό δημόσιο περισσότερο συμφέρουσα από αυτήν. Ο σύγχρονος σαρωτικός καπιταλιστικός ανταγωνισμός, ωστόσο, δεν επιτρέπει εθνικοποιημένα μονοπώλια και αυτήν την προοπτική οι ελληνικές κυβερνήσεις, οι νεοφιλελεύθεροι και σοσιαλδημοκράτες πολιτικοί διαχειριστές του καπιταλισμού σπένδουν να κατευοδώσουν. Τα Ναυπηγεία πουλήθηκαν έναντι πινακίου φακής για να λεηλατηθούν μέχρι κεραίας από μερίδα του μεγάλου κεφαλαίου και να προστεθούν στην λίστα των αναπόφευκτων επιλογών λόγω της "διεθνούς κρίσης". Πρόκειται για ένα βαρετό αλλά συνάμα και επιτυχημένο σενάριο.





ο mister Κούμαν



το προβληματικό υποβρύχιο  
στα ναυπηγεία του Κιέλου

Οι Γερμανοί επιχειρηματίες συνεπείς στην προσυμφωνημένη λεηλασία των ναυπηγείων έχουν κάνει τα πάντα για να ξηλώσουν τα εθνικά κεφάλαια και να τα μεταφέρουν στην έδρα τους. Έχουν προπληρωθεί για έργα που δεν παραδίδουν απαιτώντας το σύνολο του ποσού, εκβιάζουν το ελληνικό κράτος να επιταχύνει τις διαδικασίες της λεηλασίας απολύοντας εργαζομένους, τεμαχίζουν την επιχείρηση σε μικρότερες μεταπουλώντας τες, μεταθέτουν την διεκπεραίωση της λεηλασίας με την έγκληση υψηλών πολιτικών προσωπικοτήτων σε διακρατικό επίπεδο δίνοντας της το απαραίτητο κύρος στις διαπραγματεύσεις. Οι λεπτομέρειες αποτελούν και ασκήσεις σαρκασμού. Θέλουν να παραδώσουν ένα υποβρύχιο (από τα τρία που είναι ήδη πληρωμένα και φυσικά εκπρόθεσμης παράδοσης) το οποίο γέρνει λόγω προβληματικής κατασκευής. Το ελληνικό κράτος αρνείται την παράδοση γιατί δεν υπάρχει περίπτωση να ξεπεράσει την εξόφθαλμη γελοιότητα με καμία δημαγωγική φιγούρα. Απέλυσαν τον περασμένο Ιούνη 12 εργαζόμενους για να εκβιάσουν την αποπληρωμή της μη παραδοθείσας εργολαβίας σέρνοντας το ελληνικό κράτος σε διαπραγματεύσεις. Τα επιτραπέζια καπιταλιστικά παιχνίδια με τις ζωές των εργαζομένων μπορεί να είναι πάντα ευφάνταστα αλλά δεν μπορούν να υπολογίσουν πάντα την μεταβλητή των αντιστάσεών τους. Οι εργαζόμενοι στο προκείμενο αντιδρούν και οι απολύσεις ανακαλούνται με συμφωνίες των εμπλεκομένων κάτω από το τραπέζι. Η ανάκληση των απολύσεων δηλώνει η εταιρεία άνοιξε το δρόμο για την καταβολή των χρημάτων. Το Οκτώβρη που πέρασε τεμάχισαν το τμήμα τροχαίου υλικού των ναυπηγείων και το μεταπώλησαν σε κάτι γερμανούς "φίλους" που φημίζονται στους κύκλους τους για την νομοτελειακή πτώχευση των επιχειρήσεων που έχουν αναλάβει. Μιλάμε πλέον για 200 εργαζόμενους που περιμένουν την ανακοίνωση της δικής τους νομοτελειακής πτώχευσης. Εν τω μεταξύ, για να μην χάνεται χρόνος και χρήμα, έχουν ήδη νοικιάσει, προφανώς παράτυπα, μέρος των εγκαταστάσεων του λιμανιού του Σκαραμαγκά σε εταιρεία αποθήκευσης κοντέινερ. Πρόσφατα, επειδή υπήρχαν ενοχλητικές καθυστερήσεις αποπληρωμής από μεριάς του ελληνικού κράτους, επιστράτευαν την πρωθυπουργό τους Α.

Μέρκελ για μια υπενθυμητική επίσκεψη προς την ελληνική κυβέρνηση. Παρέδωσαν έτσι ένα ακόμη μάθημα θεσμικής διαπλοκής των εξουσιών, κάνοντας παράλληλα και μια επίδειξη κύρους για να μην υπάρχει καμία αμφιβολία ότι δεν υπάρχουν πλάτες στην λεηλασία των Ναυπηγείων Σκαραμαγκά.

Το γεγονός ότι επικεφαλής των Ναυπηγείων Σκαραμαγκά είναι ο Ράινχαρτ Κούλμαν, πρώην αρχισυνδικαλιστής και πρόεδρος του συνδικάτου μεταλλουργών, του μεγαλύτερου συνδικάτου της Γερμανίας, επιδέχεται πολλών ερμηνειών. Αξίζει να σταθούμε σε κείνη που θέλει συνδικαλιστές να περνάνε με ευκολία στο υποτιθέμενο αντίθετο στρατόπεδο, είτε πρόκειται για κυβερνητικές θέσεις είτε για στελέχη επιχειρήσεων. Στο προκείμενο, ο Κούλμαν βρίσκεται αντιμέτωπος με πρώην συναδέλφους του, κυρίως τον πρόεδρο (Στ. Μαρκάτος) και τον αντιπρόεδρο (Γ. Μίχας) του σωματείου εργαζομένων στα Ναυπηγεία Σκαραμαγκά, αμφότερα κομματικά μεγαλοστελέχη του ΠΑΣΟΚ που συνάμα κατέχουν θέση αντινομάρχη και νομάρχη Πειραιά. Η ιστορία, βέβαια, του Μαρκάτου και του Μίχα σε σχέση με τα ναυπηγεία είναι μακρόχρονη μια και ο πρώτος δουλεύει εκεί από 18,5 ετών (όπως με "περφηάνια" δηλώνει στο πολιτικό του βιογραφικό) και ο δεύτερος ξεκίνησε εκεί την καριέρα του ως ναυπηγός. Το προεδρείο του σωματείου συμπληρώνεται με κομματικά στελέχη του ΚΚΕ και της ΝΔ σε υπολειπόμενους αριθμούς που εναλλάσσονται κάθε φορά ανάλογα με την συγκυρία. Είναι φανερό ότι τα πολιτικά και προσωπικά παιχνίδια που παίζονται στην αντιπαράθεση μεγαλοστελεχών της εταιρίας και συνδικαλιστικής εκπροσώπησης των εργαζομένων ήταν και είναι μεγάλα. Η εταιρία, ανεξάρτητα από το εκάστοτε ιδιοκτησιακό καθεστώς, ανέκαθεν άφηνε το σωματείο να δίνει "μεροκάματα" μόνο στα μέλη του, κατοχυρώνοντας τις κάθε είδους πελατειακές σχέσεις, με αντάλλαγμα την "συνεννόηση" όταν και όπου πρέπει. Η ισχύς της ΠΑΣΚΕ από καταβολής ίδρυσης του σωματείου οφείλεται στο ότι εξ αρχής έχουν προσληφθεί άτομα με προτεραιότητα την στενότητα της σχέσης με το ΠΑΣΟΚ. Το ξεπούλημα των ναυπηγείων δεν θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί χωρίς την συναίνεση του



η "εθνική συμβολή" των Ναυπηγείων Σκαραμαγκά



Μαρκάτος και Μίχας σε προεκλογικές φωτογραφίες για τη διεκδίκηση της Νομαρχίας Πειραιά

προεδρείου του σωματείου και χωρίς την ποδηγέτηση κάθε αντίθετης φωνής. Οι 4.000 εργαζόμενοι του 1996 δεν "πέιστηκαν", φυσικά, για το αδιέξοδο της κρίσης μόνο από την συνηγορία του Σημίτη περί ιδιωτικοποίησης αλλά και από την αποφασιστική συναίνεση του προεδρείου του σωματείου. Η συναίνεση συνοδεύτηκε και από μια συμφερτική πρόταση για την "οικιοθελή" αποχώρηση προς κάθε έναν, τελικά, από τους 2.500 εργαζομένους που θα το "επέλεξαν". Άλλοι συνταξιοδοτήθηκαν πρόωρα, άλλοι μετατάχθηκαν στο δημόσιο και άλλοι πήραν μια γερή αποζημίωση για να φύγουν, όλα αυτά σχεδιασμένα και συμφωνημένα από την ηγεσία του σωματείου. Οι συλλογικές αντιστάσεις ματαιώθηκαν μέσα από μια επιχειρηματολογία βόλεψης και τυχοδιωκτισμού. Οι άνθρωποι αυτοί κατάφεραν να περάσουν το κυβερνητικό σχέδιο της ιδιωτικοποίησης και ταυτόχρονα να κλείνουν το μάτι με νόημα σε όσους αποχώρησαν οικιοθελώς. Με το ξεπούλημα των ναυπηγείων στην Thyssen εξασφάλισαν μια ρήτρα μη μαζικών απολύσεων των υπόλοιπων 1400 εργαζομένων έως τον Μάη του 2008. Το 2005 που πουλήθηκαν τα ναυπηγεία η ρήτρα αυτή άφηνε κάποια χρονικά περιθώρια επαναδιαπραγμάτευσης αλλά ο επίμαχος Μάης είναι ήδη εδώ με τους χειρότερους όρους για τους εργαζομένους. Τα παιχνίδια, που έχουν να κάνουν με τις τύχες των εργαζομένων συνεχίζονται και είναι σκληρά, ο γερμανικός όμιλος αδίστακτος με επικεφαλής έναν πρώην αρχισυνδικαλιστή και τις πιέσεις για εκπλήρωση των συμφερόντων να μην χωράνε σε καμία δημαγωγική ρητορεία. Το Ιούνιο του 2007 η εταιρία απέλυσε 12 εργαζομένους σε μια κίνηση εκβιασμού προς το ελληνικό κράτος. Ο γερμανικός όμιλος παράκαμψε τις εσωτερικές διαπραγματεύσεις, αδιαφόρησε για τις συνδικαλιστικές ισορροπίες, απαξίωσε την ισχύ των συνδικαλιστών και απευθύνθηκε απευθείας στην ταμειακή υπηρεσία του κράτους. Μετά τον Ιούνιο οι εξελίξεις ήταν ραγδαίες. Οι απολύσεις ανακλήθηκαν μετά από μια σειρά κινητοποιήσεων των εργαζομένων αλλά το σωματείο δεν ήταν πια ποτέ όπως πριν. Η πασοκική ηγεσία επέλεξε να συναινεί στις επιταγές της εταιρίας, βασίστηκε στο ισχυρό πελατειακό σύστημα που επί χρόνια είχε συγκροτήσει και στην πρώτη αμφιλεγόμενη γερμανική απόφαση για τεμαχισμό των ναυπηγείων και πώληση του Τμήματος Τροχαίου Υλικού συμφώνησε. Το



Τμήμα τροχαίου υλικού

ΠΑΜΕ έσπευσε να εισπράξει την υπεραξία από τον ενδοτισμό των συνδικαλιστών της ΠΑΣΚΕ και έχοντας ως δεδομένη την δυσφορία των 200 εργαζομένων που θα ακολουθούσαν την αμφίβολη μοίρα του τμήματος τροχαίου υλικού, ανάμεσά τους τη δυσφορία ακόμη και μελών της ΠΑΣΚΕ, ίδρυσε μια Εργοστασιακή Επιτροπή. Μέσα από διάφορα διαδικαστικά τερτίπια, όπως προτάσεις μομφής, η Εργοστασιακή Επιτροπή επιχειρεί να αντικαταστήσει το σωματείο, το οποίο θεωρεί έκπτωτο κι αυτό έχει να κάνει με ανοιχτές προσωπικές δεσμεύσεις που οι συνδικαλιστές της ΠΑΣΚΕ καταστρατήγησαν. Όπως και να έχει στις τελευταίες εκλογές του σωματείου, τον Οκτώβρη του 2007, τα αποτελέσματα είναι δηκτικά: από τους 1.311 ψηφίσαντες (24 λευκά και άκυρα) η ΕΕΝΣ (Εργοστασιακή Επιτροπή Ναυπηγείων Σκαραμαγκά) πήρε 342 ψήφους και 3 έδρες στη διοίκηση, από 256 ψήφους και 2 έδρες. Η ΠΑΣΚΕ πήρε 735 ψήφους και 6 έδρες (από 1.047 και 7 έδρες), ενώ η ΔΑΚΕ πήρε 210 ψήφους και 2 έδρες (από 225 και 2 έδρες). Ο Ριζοσπάστης γράφει ότι: *"Η αύξηση των δυνάμεων της ΕΕΝΣ γίνεται ακόμα πιο σημαντική αν προστεθεί ότι καταγράφηκε μείωση των ψηφισάντων περίπου κατά 300"*. Μπορεί να είναι υπερβολή - σε αυτό καθαυτό το μέγεθος των εκλογών-, το γεγονός ότι οι 86 παραπάνω ψήφοι θεωρούνται "σημαντική αύξηση" για την ΕΕΝΣ, παρ' όλ' αυτά, όμως, οι 312 λιγότεροι ψήφοι της ΠΑΣΚΕ αποτυπώνουν μια δυσφορία. Μπορεί τα αποτελέσματα των εκλογών να αμφισβητούν την ευρύτερη αποδοχή των επιχειρημάτων της ΕΕΝΣ για "έκπτωτη ΠΑΣΚΕ" αλλά στην ουσία διαρρηγνύουν την μέχρι πρότινος αυτονόητη ισχύ των παραδοσιακών πελατειακών σχέσεων μεταξύ των εργαζομένων. Εμφανίζονται στο προσκήνιο επισφαλείς ισορροπίες, κλίμα διεργασιών, αμφισβητήσιμα συνδικαλιστικά εχέγγυα, αμήχανος διχασμός.

Οι εργαζόμενοι στα ναυπηγεία μέσα σε όλη αυτή τη συνθήκη, δεκαετίες τώρα, δεν σταμάτησαν ούτε στιγμή να μετράνε τα θύματά τους είτε σε προαναγγελθέντα "ατυχήματα" στα δύσκολα και απάνθρωπα πόστα είτε στα νοσοκομεία χτυπημένοι από τις βαριές αρρώστιες με τις οποίες τους πιστώνουν, εξάλλου, τα "βαρέα και ανθυγιεινά" ένσημά τους. Μετά από κάθε εργατικό δυστύχημα στην ναυπηγοεπισκευαστική ζώνη, κάθε φορά το συνδικάτο



από την τελευταία εκλογολογιστική συνέλευση του σωματείου





από κινητοποιήσεις  
των εργαζομένων



κηρύττει 24 απεργία και πορεία στο λιμάνι του Πειραιά, κάθε φορά ο πρόεδρος του σωματείου δηλώνει ότι το έγκλημα ήταν προδιαγεγραμμένο, κάθε φορά τα κόμματα κάνουν δηλώσεις για την αναγκαιότητα εφαρμογής μέτρων πρόληψης, κάθε φορά εξαγγέλλονται διώξεις από τις οποίες ουδέποτε κάποιος από τους υπευθύνους έχει διωχθεί και κάθε φορά οι εργαζόμενοι επιστρέφουν στις δουλιές τους την επόμενη μέρα. Μέχρι τα επόμενα θύματα... Οι δεκάδες χιλιάδες εργαζόμενοι των Ναυπηγείων Σκαραμαγκά της δεκαετίας του '80 που "φυλλορρόησαν" βάσει ενός συγκεκριμένου πολιτικού σχεδίου, φτάνοντας σήμερα τους 1.300, αποτυπώνουν την φθίνουσα πορεία του "κλάδου", την καπιταλιστική νομοτέλεια της αισχροκέρδειας, τα αποτελέσματα μιας ανελέητης πολιτικής - είτε σοσιαλδημοκρατικής είτε νεοφιλελεύθερης- διαχείρισης, την φθίνουσα πορεία των κοινωνικών αντιστάσεων. Οι εργαζόμενοι, χειραγωγημένοι από τις κομματικές πελατειακές σχέσεις, οι οποίες ανέκαθεν τους εξασφάλιζαν μεροκάματο, καθώς και από την μοιρολατρία στην οποία τους έριξαν τα συνδικαλιστικά παιχνίδια, φαίνεται ότι μέχρι τώρα έχουν στενέψει την πολιτική τους αντίληψη στον ψευτορεαλισμό των άμεσων λύσεων αναπαράγοντας παρακμασμένες επιλογές. Επιλογές που μέχρι τώρα ουσιαστικά δεν έχουν αποτρέψει καμία δολοφονία συναδέλφου τους μέσα στα χρόνια, επιλογές που δεν έχουν αποτρέψει τα σχέδια των αφεντικών, επιλογές που τους κρατάνε στη δουλειά με τους χειρότερους γι' αυτούς όρους. Αν πιστεύαμε στα ευχολόγια θα είχαμε κάτι να ευχηθούμε: να επιβεβαιωθεί η ισχνή, έστω, προοπτική για καθολική αμφισβήτηση όλων αυτών των επιλογών από τη μεριά των εργαζομένων.



...μετά από εργατικό  
δυστύχημα

# IKEA: ο παγκόσμιος γίγαντας που θέλει μόνο αγάπη

Στις 26 Μαρτίου του 2008 εγκαινιάστηκε το νέο κατάστημα IKEA στον Κηφισό με τους πρώτους καταναλωτές να ξεπερνάν τις 20.000. Συνηθισμένο μέγεθος αποδοχής αφού τα καταστήματα IKEA δεν είναι ένα απλό καπιταλιστικό εγχείρημα. του "συρμού". Ιδρύθηκαν από τον Ingvar Kamprad το 1943 και το όνομα τους προήλθε από ακρολέξιο με βάση τα προσωπικά αρχικά του ιδρυτή: I από το Ingvar (το μικρό του όνομα), K από το Kamprad (το επίθετο του), E από το Elmtaryd (το όνομα της οικογενειακής του φάρμας) και A από το Agunnaryd (το χωριό που γεννήθηκε). Επειδή τίποτε δεν είναι τυχαίο, αξίζει εδώ να σημειωθεί ότι στα μέσα της δεκαετίας του 90 ο Kamprad μετά από πιέσεις δημοσιογράφων αναγκάστηκε να παραδεχτεί ότι όχι μόνο υπήρξε θερμός υποστηρικτής των Ναζί κατά τη διάρκεια του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου αλλά με θρασύτητα δήλωσε ότι παρέμεινε υποστηρικτής τους και κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 50. Εν πάσει περιπτώσει, μπροστά σε ένα ενδεχόμενο κοινωνικής αποπομπής που, προφανώς, θα συνοδευόταν και από ένα μπουκοτάζ στις επιχειρήσεις του, ζήτησε δημόσια συγνώμη. Σήμερα τα IKEA αριθμούν πάνω από 35 καταστήματα και 1600 προμηθευτές σε παγκόσμιο επίπεδο. Η σύγχρονη φιλοσοφία των IKEA διαμορφώθηκε ως αποτέλεσμα συγκυριών που συνέβησαν γύρω στα μέσα της δεκαετίας του 90. Τότε το καταναλωτικό κοινό παρουσίαζε μια αύξηση στις αντιστάσεις του απέναντι στον κατατιγισμό των διαφημιστικών μηνυμάτων. Χαρακτηριστικά τότε ο Jobber, ένας ακαδημαϊκός, αποκάλυπτα δήλωσε πως ο μόνος τρόπος για να επανέλθει ο καταναλωτής υπό τον έλεγχο των επιχειρήσεων είναι να επικεντρωθούν οι εταιρίες στο συναίσθημα και στη συνείδηση των καταναλωτών. Η εκμετάλλευση θεμάτων της επικαιρότητας και κοινωνικών προβλημάτων που απασχολούν το σύγχρονο άνθρωπο ήταν ανάμεσα στις βασικές προτάσεις του συγκεκριμένου ακαδημαϊκού.



η ΒΙΟΧΑΛΚΟ κατεδαφίζεται...



...και τη θέση της παίρνει το IKEA στον Κηφισό



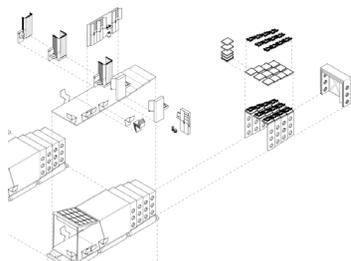
το τοπίο από δορυφόρο



Από τις πρώτες εταιρίες που υιοθέτησαν μια τέτοια στρατηγική ήταν η Benetton. Με το μεταναστευτικό πρόβλημα στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος παγκοσμίως η συγκεκριμένη εταιρία δαπάνησε απίστευτα χρηματικά ποσά στη δημιουργία της μεγαλύτερης αντιρατσιστικής διαφημιστικής καμπάνιας στη σύγχρονη επιχειρηματική ιστορία. Το χτίσιμο ενός αντιρατσιστικού προφίλ με μοναδικό σκοπό το κέρδος, φυσικά, στη περίπτωση της Benetton απέδωσε και με το παραπάνω, με την εταιρία να διπλασιάζει το τζίρο της σε παγκόσμιο επίπεδο. Η "επιτυχία" αυτή δεν θα αργούσε να γεννήσει αντίστοιχους μιμητές, όπως τα καταστήματα επίπλων IKEA. Με το κοινό να παρασύρεται και πάλι από τις γενναιόδωρες δωρεές του IKEA και τη συμμετοχή του ιδιοκτήτη σε συνέδρια και ημερίδες για τα δικαιώματα των εργαζομένων, το IKEA μετατράπηκε όπως είπε με χαρακτηριστική ειρωνεία η Francesca Cafferri (ακαδημαϊκός κλινικής παθολογίας) σε έναν "παγκόσμιο γίγαντα που δίνει αγάπη και θέλει μόνο αγάπη".

Μέσα στην καρδιά της κοινωνίας του Θεάματος, με όλα τα Μέσα "Επικοινωνίας" να έχουν ανάγκη την προπαγάνδα σε τέχνη, η διαφήμιση έχει εκσυγχρονίσει τόσο τα ποσοτικά όσο και τα ποιοτικά της χαρακτηριστικά. Η δύναμη της Εικόνας εστιάζεται όχι πια σε μάζες αλλά σε πρόσωπα επιδιώκοντας την αποικιοποίηση ενός μέρους του ανθρώπινου ψυχισμού για να εγκαθιδρύει εκεί πλαστές επιθυμίες, ψεύτικες ανάγκες. Οι ανάγκες αυτές ικανοποιούνται από εμπορικά κέντρα-μεγαθήρια, ακριβώς όπως και τα IKEA, με αρχιτεκτονική bunker, δηλαδή οχυρού, ενός περίκλειστου χώρου που δεν έχει παράθυρα αλλά επιβάλλει την συγκέντρωση του βλέμματος των καταναλωτών αποκλειστικά πάνω στα εμπορεύματα. Δεν είναι τυχαίο ότι οι κάμερες μέσα σ' αυτά τα μεγαθήρια δεν περιορίζονται μόνο στον έλεγχο του χώρου αλλά εστιάζουν στα ματιά του καταναλωτή απ' όπου οι "ειδικοί" καταγράφουν πόσο ανοιγοκλείνουν τα βλέφαρα: νευρική κίνηση των βλεφάρων σε σχέση με ένα προϊόν σημαίνει και καταναλωτικό ενδιαφέρον.

Ο όμιλος IKEA σε αναζήτηση στρατηγικών μείωσης του κόστους παραγωγής (και σε αυτό μιμητής άλλων εταιριών όπως της NIKE κτλ.) αποφάσισε τη μεταφορά της παραγωγικής διαδικασίας σε χώρες με χαμηλό παραγωγικό



κόστος. Το 18% της παραγωγής του μεταφέρθηκε στην Κίνα και το 12% στην Πολωνία. Το υπόλοιπο μέρος της παραγωγής μεταφέρθηκε ασφαλώς σε χώρες όπως η Ρουμανία, το Πακιστάν και η Ινδία όπου τα εργατικά χέρια είναι τα πιο φτηνά στο πλανήτη. Με όπλο και σλόγκαν την ενίσχυση των τοπικών οικονομιών των χωρών αυτών και τη προβολή του IKEA από τα ΜΜΕ ως σωτήρα, το IKEA πέτυχε τη μείωση του κόστους παραγωγής του στο μισό διπλασιάζοντας ταυτόχρονα τα κέρδη του. Και μάλιστα σε χώρες που στο παρελθόν εταιρίες σαν τη Nike κατηγορήθηκαν για την εμπλοκή ανηλίκων στη παραγωγική διαδικασία κάτω από άθλιες εργασιακές συνθήκες. Στα εργοστάσια που το IKEA είχε μεταφέρει την παραγωγή του αποδείχτηκε ότι το εργατικό δυναμικό απαρτιζόταν και από παιδιά 4 και 5 χρονών με αμοιβή που δεν ξεπερνάει τα 5 \$ ημερησίως. Στην Ινδία συγκεκριμένα παιδιά 4 και 5 χρονών είναι υπεύθυνα για το δίπλωμα χαλιών με τη φίρμα του IKEA που στη συνέχεια εξάγονται σε καταστήματα στη Νέα Υόρκη και το Άμστερνταμ.

Τα καταστήματα IKEA για να αποφύγουν να βιώσουν μια πτώση στις πωλήσεις όπως στη περίπτωση της NIKE έσπευσαν να ανακοινώσουν τη συνεργασία τους με τον διεθνή οργανισμό UNICEF με σκοπό την εξάλειψη της παιδικής εργασίας. Με μια δωρεά 500.000\$ σε ένα πρόγραμμα της UNICEF με τίτλο "όχι παιδιά σε εργοστάσια" το IKEA κατάφερε και πάλι να διασώσει την εικόνα του. Τα γεγονότα όμως στέκονταν εμπόδιο και η εταιρία ξαναβρέθηκε σε δύσκολη θέση όταν πάλι σε συνεργαζόμενα εργοστάσια στην Ινδία παιδιά και γυναίκες βρέθηκαν να δουλεύουν κάτω από άθλιες συνθήκες. Οι εκπρόσωποι δήλωσαν αδυναμία στο να ελέγξουν όλα τα εργοστάσια τους επιρρίπτοντας τις ευθύνες στα τοπικά εργοστάσια των χωρών αυτών. Ας αναφερθεί ότι τα εργοστάσια IKEA σ' αυτές τις πάμφτωχες χώρες είναι αποκλειστικής εκμετάλλευσής τους, μια και δεν παράγεται σ' αυτά κανένα προϊόν άλλης εταιρίας. Χαρακτηριστικά ο Valerio Di Bussolo (υπεύθυνος δημοσίων σχέσεων του IKEA στην Ιταλία) δήλωσε πως "είναι αδύνατο να είναι σίγουροι 100% ότι τα εργοστάσια με τα οποία συνεργάζονται σε άλλες χώρες δεν καταπατούν τα ανθρώπινα δικαιώματα



σκηνικό IKEA στην ταινία *fight club* ως κρυφή διαφήμιση



των εργατών ή δεν παρανομούν).

Το Μάρτη του 2006, η οργάνωση Oxfam έκανε έρευνα σε επιχειρήσεις που δούλευαν για λογαριασμό της ΙΚΕΑ, κυρίως στην Ινδία και άλλες χώρες της Νοτιοανατολικής Ασίας. Οι ερευνητές της Oxfam μίλησαν με εκατοντάδες εργαζόμενους και με τις διοικήσεις των επιχειρήσεων. Ιδού ορισμένα από τα συμπεράσματα:

-Σε όλες σχεδόν τις επιχειρήσεις, ο συνδικαλισμός απαγορεύεται, ή κηρύσσεται ανεπιθύμητος.

-Στις επιχειρήσεις όπου δεν υπάρχει καμιά συνδικαλιστική παρέμβαση, οι εργαζόμενοι δουλεύουν από 12 έως 15 ώρες τη μέρα, ενώ οι μισθοί είναι "απροσδιόριστοι".

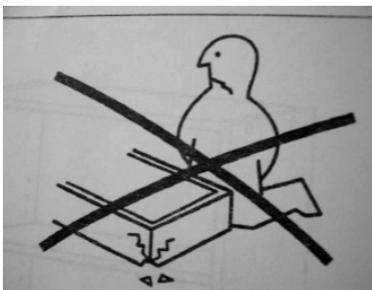
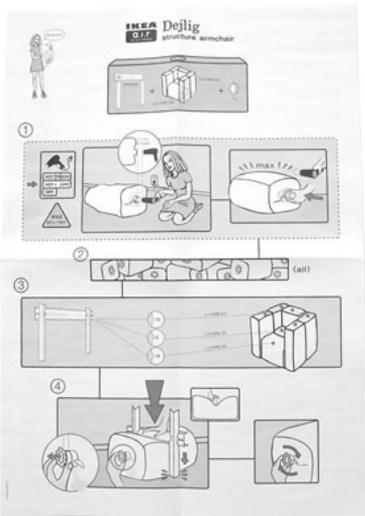
-Οι μισθοί κυμαίνονται, σε κάθε περίπτωση, από 38 έως 49 δολάρια το μήνα!

-Οι δύο πρώτες ώρες υπερωριακής απασχόλησης δεν πληρώνονται, ενώ οι τέσσερις ώρες υπερωρίας πληρώνονται με 1 (ένα) δολάριο...

Στο βωμό της προσφοράς φθηνών επίπλων στους καταναλωτές πέρα από την εκμετάλλευση παιδιών και γενικά πέρα από τη χρήση όσο το δυνατόν πιο φθηνών εργατικών χεριών, από τη θυσία δεν θα μπορούσαν να απουσιάζουν και οι ίδιοι οι εργαζόμενοι των καταστημάτων ΙΚΕΑ.

Στην Ινδία και συγκεκριμένα στη Μπούρμα, το ΙΚΕΑ απασχολεί καταναγκαστικά στη παραγωγή των προϊόντων του πολιτικούς κρατούμενους με σχεδόν ανύπαρκτη αμοιβή.

Το 1999 στη Γαλλία το ΙΚΕΑ υπέστη κατακόρυφη πτώση των πωλήσεων όταν ένα email από το εσωτερικό του καταστήματος έφτασε στο τύπο. Το συγκεκριμένο email απευθυνόταν στο υπεύθυνο διαχείρισης ανθρώπινου δυναμικού του καταστήματος συμβουλεύοντας τον να μην προσλαμβάνονται "έγχρωμοι" για τη διανομή των καταλόγων μιας και ο κόσμος συνήθως δεν ανοίγει την πόρτα του σε έγχρωμους. Ύστερα από πιέσεις αποκαλύφθηκε ότι το Γαλλικό κατάστημα απασχολούσε έγχρωμους μόνο σε δουλειές που δεν είχαν απευθείας επαφή με το κοινό. Ούτε πωλητές ούτε διανομείς. Στην Ιταλία επίσης σφοδρές διαμαρτυρίες ξέσπασαν από τους εργαζόμενους αντιδρώντας στα σκληρά ωράρια και στην απόφαση του καταστήματος να λειτουργήσει και τις Κυριακές "προσφέροντας αγάπη στους καταναλωτές 7 μέρες την εβδομάδα". Ακόμη και ένας αρχικά

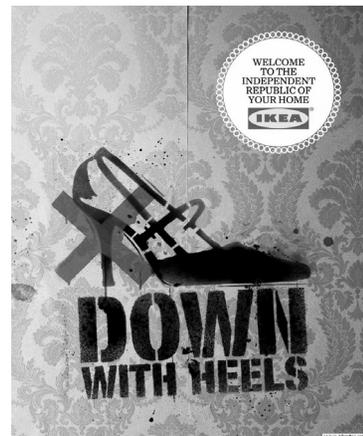


ευκολόπιστος εργαζόμενος του ΙΚΕΑ στην Ιταλία δήλωσε ανώνυμα πως "οι μέρες που αισθανόσουν μέλος μιας οικογένειας στο κατάστημα είχαν παρέλθει οριστικά".

Τώρα οι εργαζόμενοι είναι αντιμέτωποι με αδιάλλακτους κανόνες σκληρά ωράρια που σε πολλές περιπτώσεις (και στην Ελλάδα) ξεπερνούν τα νόμιμα, με επιβεβλημένη εργασία από τη σύμβαση και τις Κυριακές χωρίς την παραμικρή αύξηση εργατικού δυναμικού, με αλλαγές βάρδιας χωρίς ειρμό, με εργαζόμενους φιμωμένους χωρίς κανένα δικαίωμα πέρα από την επιβεβλημένη φυσική τους παρουσία κάτω από συγκεκριμένους κανόνες της γνωστής καπιταλιστικής ηθικής.

Πιο συγκεκριμένα, για παράδειγμα, με το άρθρο 9 η σύμβαση εργασίας των καταστημάτων ΙΚΕΑ και στη Ελλάδα ορίζει με σαφήνεια πως: "η ιδιόρρυθμη υπερωριακή απασχόληση και νόμιμη υπερωριακή απασχόληση στους εργαζόμενους, ως και η τοιαύτη κατά τις νυχτερινές ώρες και τις εξαιρετές εορτές του έτους ή τις Κυριακές είναι υποχρεωτική για αυτόν, εφόσον η εργασία θεωρείται απαραίτητη για την εταιρεία". Η "ιδιομορφία" στην εφαρμογή του άρθρου 9 στα ΙΚΕΑ είναι ότι απουσιάζει η αναφορά για την απαραίτητη συναίνεση του εργαζομένου στην περίπτωση "διευθυντικού δικαιώματος"

Το παραπάνω άρθρο ουσιαστικά δεσμεύει μέσω της υπογραφής τον εργαζόμενο να ακολουθήσει οτιδήποτε η επιχείρηση κρίνει απαραίτητο. Τα νυχτερινά ωράρια, η Κυριακάτικη εργασία και η εργασία σε γιορτές που είναι εξαιρετές, για τον εργαζόμενο είναι αυτονόητα εφόσον πάντα η εταιρία κρίνει ότι είναι απαραίτητο. Η κατάσταση επιβαρύνεται δραματικά αφού σύμφωνα και με αστικές δημοσιεύσεις -και συγκεκριμένα στα "Νέα"- το νέο ωράριο λειτουργίας των καταστημάτων αυτών δεν άνοιξε χώρο για νέες προσλήψεις, για νέες θέσεις εργασίας. Αντίθετα, η εταιρία με την λίαν επιεικώς απαράδεκτη σύμβασή της κάτω από την κάλυψη τού: ό,τι κρίνει απαραίτητο αυτή ο εργαζόμενος πρέπει να το κάνει, καταφέρνει σε όλα τα καταστήματα να καλύψει τις επιπλέον ανάγκες που γεννάει η αύξηση του ωραρίου λειτουργίας με το υπάρχον δυναμικό της. Συγκεκριμένα, οι εργαζόμενοι έρχονται αντιμέτωποι με επιπρόσθετη απλήρωτη εργασία και ασυνάρτητο εργασιακό ωράριο. Σε πολλές περιπτώσεις είναι χαρακτηριστικό ότι οι εργαζόμενοι πληρώνονται για 6 ώρες ενώ μπορεί να



απασχολούνται ακόμη και για 9.

Όσον αφορά στο νέο κατάστημα IKEA στο Αιγάλεω, αυτό έχει συνολική επιφάνεια 26.000τ.μ. και απασχολεί 580 υπαλλήλους, αριθμός εργαζομένων που, με δεδομένες τις βάρδιες και αφαιρώντας τα στελέχη και το διοικητικό προσωπικό, αποδεικνύεται αρκετά μικρός σε αντιστοιχία με τα τετραγωνικά του καταστήματος και τον όγκο των καταναλωτών που καλύπτονται καθημερινά. Οι συνθήκες εργασίας των υπαλλήλων του IKEA δεν διαφέρουν πολύ από τις συνθήκες στα εργοστάσια. Άνθρωποι που δουλεύουν για ελάχιστα χρήματα περισσότερες ώρες από το καταναγκαστικό βωρο στα σύγχρονα κάτεργα των επιχειρηματιών. Ο εργοδότης επιδιώκει την εξαντλητική εκμετάλλευση του εργαζομένου αφού του επιβάλλει να δουλεύει καθημερινά υπερωρίες. Παράλληλα προσπαθεί να προωθήσει θεσμικά την 24ωρη λειτουργία των καταστημάτων 7 μέρες την εβδομάδα, θεσμική προώθηση που έχει δηλωθεί και από αρμόδιο θεσμικό κυβερνητικό στέλεχος.

Ο καταμερισμός της εργασίας λειτουργεί στη βάση της κάθετης οργάνωσης. Πρόκειται για ένα αυστηρά οριοθετημένο οργανωτικό καθεστώς μέσα στην επιχείρηση, σύμφωνα με το οποίο αναπτύσσονται αναρίθμητες βαθμίδες εξουσίας μεταξύ των εργαζομένων που κατοχυρώνουν τον απόλυτο έλεγχο απόδοσης και συμπεριφοράς του καθενός από αυτούς. Η απόλυτα εξουσιαστική κατάκτηση του εργασιακού χώρου και των εργασιακών καθηκόντων θωρακίζει την αποξένωση. Χωρίζοντας τους εργαζόμενους σε τομείς με τον καθένα να γνωρίζει τι συμβαίνει στο δικό του και μόνο τομέα, τα προβλήματα που δημιουργούνται κάπου αλλού πιθανό να μείνουν άγνωστα. Αυτό σίγουρα διευκολύνει τον εργοδότη και δημιουργεί αναχώματα στην πιθανότητα εκδήλωσης εργασιακής αλληλεγγύης. Εξάλλου, οι βαθμίδες εξουσίας και ελέγχου δεν είναι τίποτε άλλο από απαράβατη θέσμιση του χαφιεδισμού. Ο χαφιεδισμός δεν παραμένει "μια έφεση" στην διακριτική ευχέρεια εργαζομένων με "ανάλαφρη" ταξική ηθική αλλά οργανώνεται επιστημονικά και γίνεται διατεταγμένο χαρακτηριστικό του κάθε "υπεύθυνου" εργασιακού ρόλου. Είναι αναγκαίο να αναφερθεί εδώ ότι σε μία συνομιλία πελάτη του IKEA με στέλεχος της εταιρίας για κάποιο πρόβλημα που αφορούσε εμπόρευμα, η άνεση με την οποία ζητήθηκαν τα ονόματα των υπαλλήλων που εξυπηρέτησαν το συγκεκριμένο



πελάτη ήταν χαρακτηριστική. Ο χαφιεδισμός εκτείνεται και εκτός εταιρίας. Οι ταμπέλες με τα ονόματά τους που φοράνε οι υπάλληλοι επιβεβαιώνουν κάθε φορά τον βαθμό έκθεσής τους προς κάθε κατεύθυνση. Εξάλλου, είναι ίδιον του τριτογενή τομέα σε σχέση με τον δευτερογενή, ότι κάθε πελάτης είναι και αφεντικό.

Οι συλλογικές αντιστάσεις είναι δύσκολες σε τέτοιες επιχειρήσεις έως και ακατόρθωτες τις περισσότερες φορές. Γνωρίζουμε ότι υπάρχει επιχειρησιακό σωματείο στα ΙΚΕΑ αλλά απολύτως τίποτε παραπάνω. Η συνέντευξη που θεωρείται απαραίτητη κατά την πρόσληψη ενός εργαζομένου αποτελεί ένα επιστημονικό ψυχογράφημα το οποίο επιτρέπει στα αφεντικά την διαπίστωση τυχόν έφεσης προς απειθαρχία και ανυπακοή. Έστι αποκλείονται εκ των προτέρων ενδεχόμενα συλλογικής απειθαρχίας. Επιπλέον, δεν είναι τυχαίο ότι στα φιλάγραμματα των συμβάσεων αναφέρεται η "ανάγκη" για εχεμύθεια έξω από το χώρο εργασίας και την μη μεταφορά εγγράφων και δεδομένων από αυτόν προς εξωτερικούς παράγοντες, γεγονός το οποίο δικαιολογεί μέχρι και απόλυση. Παρακολουθούνται με κάμερες σε όλο τον εργασιακό χώρο ακόμη και στα parking και τις τουαλέτες. Κάτω από τη στενή παρακολούθηση των καμερών οι εργαζόμενοι έχουν μετατραπεί σε μαριονέτες με την κάθε τους κίνηση να ελέγχεται από συστήματα παρακολούθησης που καταγράφουν σε πολλές περιπτώσεις ακόμα και τις ομιλίες τους. Και όλα αυτά με επίφαση την προστασία των καταναλωτών. Στο Ιταλικό ΙΚΕΑ εργαζόμενοι καταγγέλλουν ανώνυμα ότι πάρα πολλοί συνάδελφοι τους απολύθηκαν λόγω "απρεπούς συμπεριφοράς" που κατέγραψαν τα συστήματα παρακολούθησης. Στα εγκαίνια του ΙΚΕΑ είχε ειπωθεί ότι με την δημιουργία τέτοιων καταστημάτων θα μειωθεί σημαντικά η ανεργία, αλλά εδώ συμβαίνει το αντίθετο.

Το ΙΚΕΑ δεν ήρθε για να προσφέρει νέες θέσεις εργασίας. Το ΙΚΕΑ είναι μια επιχείρηση με σκοπό, προφανώς, μόνο το κέρδος. Φυσικά και δεν είναι μια ανθρωποκεντρική εταιρία όπως θέλει να εμφανίζεται. Αναφέρεται από υπάλληλους των συγκεκριμένων καταστημάτων πως η ώρα που τελειώνει ένας απογευματινός εργαζόμενος τη δουλειά του παραμένει για αυτούς εντελώς άγνωστη μιας και είναι επιβαρυνμένοι όπως και σε άλλες αλυσίδες με την ταχτοποίηση των εμπορευμάτων μετά τις πολύωρες επισκέψεις των καταναλωτών.



Το IKEA με αντάλλαγμα το χαμηλό κόστος για τους καταναλωτές δεν διστάζει να αναθέτει σε υπαλλήλους καθήκοντα που κανονικά αποτελούν αρμοδιότητες τριών και τεσσάρων υπαλλήλων. Έτσι και αλλιώς ο ιδρυτής χαρακτηριστικά δήλωσε σε συνέντευξή του στη New York Times πως κύριο μέλημα της επιχείρησης είναι η διατήρηση των τιμών σε όσο το δυνατόν χαμηλότερα επίπεδα με κάθε μέσο. Έτσι λοιπόν από τη σκλαβιά των υπαλλήλων στις παραγωγικές μονάδες του IKEA μέχρι την φασιστική εκμετάλλευση των υπαλλήλων στα καταστήματα το IKEA κρατάει το λόγο του για χαμηλές τιμές σε βάρος των ίδιων του των εργαζομένων. Και η γενικευμένη υποκρισία συνεχίζεται με τον όμιλο συνεχώς να βραβεύεται για τη φιλανθρωπική συνεισφορά του...



08 Απριλίου 2008

Αγαπητοί γείτονες,

Θα θέλαμε με την παρούσα επιστολή να σας ευχαριστήσουμε για την κατανόηση που δείξατε κατά τη διάρκεια της κατασκευής του νέου καταστήματος IKEA που ανοίξε πρόσφατα στην περιοχή σας.

Με σκληρή δουλειά από όλους μας κάναμε μία μεγάλη και δύσκολη προσπάθεια για να ολοκληρώσουμε τις εργασίες του νέου καταστήματος όσο πιο σύντομα γίνεται και το καταφέραμε σε διάστημα 8 μηνών. Επιζούμε ότι το νέο κατάστημά μας θα είναι ένας καλός γείτονας και ένας ευχάριστος προορισμός για όλους σας.

Η γνώμη σας είναι πολύ σημαντική για εμάς και θα είναι τιμή αλλά και χαρά μας να σας προσκελίσουμε στο κατάστημα μας, για να δείτε από κοντά το αποτέλεσμα αυτής της προσπάθειας μας. Σαν ένα μικρό ευχαριστώ σας εσωκλείουμε 4 κουπόνια φαγητού, έτσι ώστε να έρθετε και να απολαύσετε δωρεάν ένα γεύμα εσείς και η οικογένειά σας και παράλληλα να σας γνωρίσουμε, να ακούσουμε τους προβληματισμούς σας αλλά και τις προτάσεις σας.

Σας ευχαριστούμε και πάλι για τη στήριξη και την κατανόηση σας.

Θα χαρούμε να σας δούμε από κοντά.

Με εκτίμηση,

Νίκος Υφαντίδης  
Διευθυντής Καταστήματος

**HOUSE MARKET A.E.**

Λ. Κηφισού 96, 122 41 Αιγάλεω

Τηλ.: 210 94 68 999 - Fax: 210 54 00 599 • e-mail: cs.athenscenter@ikea.gr

# Τώρα το πώς γίνθηκε το συνδικάτο να στέλνει ομόφωνα ψηφίσματα μη με ρωτήσετε...

Τα παραδείγματα των Ναυπηγείων Σκαρामαγκά και του IKEA δεν περιορίζονται μόνον στο πλαίσιο κάποιων χαρακτηριστικών προβληματικών αιχμών που αφορούν την περιοχή του Αιγάλεω αλλά είναι ευθεία προβολή του γενικότερου φαινομένου της αναδιάρθρωσης του ελληνικού καπιταλισμού. Η μετάβαση από τον λεγόμενο δευτερογενή τομέα (την βιομηχανία, τις κατασκευές, την μεταποίηση) στον τριτογενή (υπηρεσίες, μεταφορές) δεν προβάλλεται στα δυο χαρακτηριστικά παραδείγματα των Ναυπηγείων και του IKEA ως μια απλή σύμπτωση αλλά ως δηρτικά αποτελέσματα ενός συνολικότερου σχεδιασμού.

Η γραμμική αποδιάρθρωση των Ναυπηγείων, ως αργή διαδικασία μιας αναπόφευκτης παρακμής, μιας παρατεταμένης κρίσης λόγω του "σκληρού ανταγωνισμού στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης" σημαίνει και γραμμική αποδιάρθρωση των εργασιακών σχέσεων. Μπορεί η αποδιάρθρωση αυτή να συνοδεύεται κατά καιρούς από φρούδες ελπίδες, ελπίδες που τροφοδοτούνται από την φτηνή ρητορεία των εκάστοτε αναδόχων της επιχείρησης, μπορεί να εμφανίζεται μια φαινομενική ανασχεση της κρίσης αλλά, τελικά, η κρίση είναι αυτή που επιστρέφει κάθε φορά δυνατότερη επιβεβαιώνοντας τον ανεπίστρεπτο χαρακτήρα της οριστικής διάλυσης. Το κλίμα αυτό της αποδιάρθρωσης μεταφέρεται στους εργαζόμενους, οι οποίοι εδώ και πολλά χρόνια εμπεδώνουν με πολλούς τρόπους την ανασφάλεια του μεροκάματου μέσα από το διαρκές αγκομαχητό των "συμβάσεων έργου", της ακατάσχετης φιλολογίας περί ιδιωτικοποιήσεων, των πολιτικών εξελίξεων που κάθε φορά πιθανόν να σημαίνουν και ένα "οριστικό τέλος".

Την ίδια στιγμή στα IKEA, μια από τις ναυαρχίδες του τριτογενή τομέα, η λύσσα των αφεντικών για ολοένα και περισσότερα κέρδη έχει από τη μια μεριά συσσωρεύσει την πείρα χειρισμού των "παραδοσιακών" εργασιακών σχέσεων και από την άλλη πειραματίζεται διαρκώς, εφαρμόζοντας στις σχέσεις αυτές τα επιστημονικά πλέον αποτελέσματα του κλάδου της





"διαχείρισης ανθρώπινων πόρων". Όλοι αυτοί οι πειραματισμοί στο πλαίσιο της διάρθρωσης των νέων εργασιακών σχέσεων διευκολύνονται μέσα σε ένα κλίμα γενικευμένης ανασφάλειας, συνθηκών λιτότητας και υποστολής των κοινωνικών αντιστάσεων. Αυτό σημαίνει ότι τα περιθώρια σκλήρυνσης της στάσης των αφεντικών παράλληλα με το βάθεμα της εκμετάλλευσης αυξάνονται σε κάθε τομέα της παραγωγικής διαδικασίας.

Η καπιταλιστική επιθετικότητα δεν περιορίζεται στην περιστολή των θεσμισμένων κατακτήσεων των εργατικών αγώνων και στην ακυρωτική ερμηνεία των νόμων που θεσμίζουν τις διεκδικητικές ή αμυντικές στάσεις στους εργασιακούς χώρους αλλά ανοίγουν διαρκώς δρόμους για την παράκαμψη με κάθε τρόπο του οποιουδήποτε θεσμικού πλαισίου υπεράσπισης των εργαζομένων. Μέσα σε ένα τέτοιο καθεστώς, ο συνδικαλισμός αποτελεί ένα σύστημα αντίληψης που, πέρα από τα όποια προβληματικά χαρακτηριστικά από καταβολής του, έχει ματαιωθεί από τις κομματικές και πελατειακές αγκυλώσεις. Ο αριθμός των συνδικαλιστικών οργανώσεων είναι τρομακτικά μεγάλος, δυσανάλογος με τον αριθμό των μελών τους. Υπάρχουν 3.710 συνδικαλιστικές οργανώσεις που αναλογούν σε 500.000 μισθωτούς. Με δεδομένο ότι το 98% των επιχειρήσεων στην Ελλάδα απασχολεί μέχρι 20 εργαζόμενους, το προσωπικό των οποίων δεν έχει τη δυνατότητα να συστήσει σωματείο (η νομοθεσία θέτει ως όριο την ύπαρξη τουλάχιστον 21 φυσικά μέλη), ο αριθμός των οργανώσεων είναι προφανές ότι θα ήταν σαφώς πολύ μεγαλύτερος. Η σύνθεση των οργανώσεων διαιδαλώδης: 74 ομοσπονδίες και 84 εργατοϋπαλληλικά κέντρα που ανήκουν στην ΓΣΕΕ, 2.425 πρωτοβάθμια σωματεία, 46 ομοσπονδίες στην δημόσια διοίκηση, υγεία και εκπαίδευση στις οποίες είναι μέλη 1.260 πρωτοβάθμια σωματεία. Η δομή αυτή αναπαράγει μια διογκωμένη γραφειοκρατία κι αυτό προβάλλεται στην χαρακτηριστική ασυνεννοησία του κατεστημένου συνδικαλιστικού χώρου. Κρίνοντας εκ του αποτελέσματος, αποδεικνύεται σοφός ο νομοθέτης...



Ο τρόπος λειτουργίας των οργανώσεων θεωρείται παμπάλαιος συγκρινόμενος με την αντίστοιχη ευρωπαϊκή εμπειρία. Η συμμετοχή των μελών είναι ανύπαρκτη σε όλα τα επίπεδα και οι συνεδριάσεις των συνδικαλιστικών οργάνων δεν έχουν κανένα ενδιαφέρον με δεδομένες τις θέσεις των παρατάξεων εκ των

προτέρων. Η εκλογή των αντιπροσώπων δεν μπορεί να γίνει παρά μόνο μέσω των ψηφοδελτίων συγκεκριμένων παρατάξεων. Οι συσχετισμοί είναι καθορισμένοι, τα αποτελέσματα ψηφοφοριών αναμενόμενα και κανείς δεν προσπαθεί να πείσει κανέναν. Η λειτουργία των παρατάξεων μέσα στα συνδικάτα θυμίζει συνεδριάσεις κομματικών οργανώσεων.

Από τη μία μεριά τα μέλη διαρκώς μειώνονται, δεν ακολουθούν και αποσύρονται προς την ιδιωτεύση κι από την άλλη, τα συνδικαλιστικά στελέχη αναρριχώνται στην εξουσία, γίνονται βουλευτές ή συνταξιοδοτούνται από το γνωστό ταμείο των εργατοπατέρων. Μάλιστα, ο Πολυζωγόπουλος, βουλευτής και πρώην εργατοπατέρας δήλωσε...ευθαρσώς σε τηλεοπτικό κανάλι ότι θα μπορούσε να πάρει ο ίδιος τρεις συντάξεις, από την κύρια εργασία του, την βουλευτική και την συνδικαλιστική.

Η αυτονομία του συνδικαλιστικού κινήματος είναι ένα ανέκδοτο καθώς η οικονομική εξάρτηση από το κράτος αποτελεί και όρο ύπαρξής του. Οι πόροι προέρχονται από την κρατική επιχορήγηση με φορέα τον Οργανισμό της Εργατικής Εστίας, στην οποία κατευθύνεται το 0,25% της εισφοράς μισθωτών και εργοδοτών. Επιπλέον οι μεγάλοι συνδικαλιστικοί φορείς εμπλέκονται στο σύστημα διαχείρισης πόρων και προγραμμάτων που συγχρηματοδοτούνται από τα ταμεία της Ε.Ε. για τη δημιουργία Κέντρων Επαγγελματικής Κατάρτισης ή σε συγχρηματοδοτούμενες μελέτες που καταλήγουν σε ακριβοπληρωμένα συμπεράσματα χωρίς καμία ωφέλεια για τον εργαζόμενο. Πρόκειται στην ουσία για "ήθη" και χαρακτηριστικά Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων. Μέσα σε όλα αυτά η οικονομική συνδρομή των μελών, προφανώς, δεν είναι απαραίτητη και ως λογική συνέπεια ακόμη και η ύπαρξη των ίδιων των μελών δεν κρίνεται ως απαραίτητη. Είναι και αυτός ένας από τους λόγους που οι συνδικαλιστικές ηγεσίες δεν ανησυχούν για την απουσία μελών...Μπορούμε, επιπλέον, να προσθέσουμε πλείστα όσα παραδείγματα τόσο χρηματισμού συνδικαλιστικών στελεχών από την εργοδοσία ούτως ώστε να συναινούν στις επιλογές της, όσο και κάθε άλλου είδους ξεπουλήματος των συλλογικών εργατικών αγώνων από τη μεριά τους για λόγους κομματικούς, πολιτικούς ή ακόμη και προσωπικών ματαιοδοξιών.



Δεν είναι λοιπόν δύσκολο να ερμηνευτεί και να καταδειχτεί η κοινωνική απαξία του κατεστημένου συνδικαλισμού. Με δεδομένη την συνειδητή και αξιοπρεπή προσωπική στάση απέναντι στα αφεντικά και μέσα στους εργασιακούς χώρους, το ζήτημα, των συλλογικών απαντήσεων για όσους βρίσκονται υπό το εκβιαστικό καθεστώς της μισθωτής σκλαβιάς παραμένει ανοιχτό. Για όσους η καθημερινή ζωή είναι ένα δεδομένο πεδίο προσωπικής και συλλογικής αντιπαράθεσης και ρήξης με τις επιλογές της θεσμισμένης εξουσίας, η αντίσταση στους εργασιακούς χώρους δεν μπορεί να εγκλωβιστεί στην συλλογική απραξία την οποία επιδιώκει και αναπαράγει ο κατεστημένος συνδικαλισμός.



[Ο εργασιακός χωρόχρονος για τους αναρχικούς, πιο συγκεκριμένα, μπορεί να μην θεωρείται το κατεξοχήν πεδίο αντίθεσης με την εξουσία στο μαρξιστικό πλαίσιο της αντίθεσης που κινεί τον κόσμο μεταξύ κεφάλαιου-εργασίας, αποτελεί, ωστόσο, ένα πεδίο αντίθεσης με την εξουσία ανάμεσα στα άλλα. Η αναφορά των αναρχικών στον ταξικό αγώνα δεν μπορεί να ιδωθεί ως μία αναφορά σε ένα προνομιακό πεδίο αγώνα σε σχέση με άλλα, επομένως και ως και κεντρική πολιτική επιλογή, αλλά και δεν μπορεί να ιδωθεί με κανέναν τρόπο ξέχωρα από αυτόν καθεαυτόν τον κοινωνικό αγώνα. Ένας ιεραρχημένος κόσμος στη βάση ταξικών (αλλά και φυλετικών και έμφυλων) διαχωρισμών δεν απαντιέται με εργαλειακή χρήση αυτών των διαχωρισμών αλλά με την οριστική και τελεσίδικη καταστροφή τους. Αυτός είναι και ο λόγος που η αναρχική αντίληψη δεν προχωρά κάθε φορά μέσα σε κάθε συγκυρία και στον προσδιορισμό ταξικών και κοινωνικών επαναστατικών υποκειμένων που επωμίζονται την αλλαγή της Ιστορίας]



Βρισκόμαστε λοιπόν μπροστά σε ένα ανοιχτό ζήτημα. Τελειώνοντας με τον κατεστημένο συνδικαλισμό αλλά και κάθε μορφή συνδικαλισμού που διαχωρίζεται μέσα στο φάσμα της καθημερινής ζωής και στη συνέχεια ιεραρχείται ως "καταλυτική ανατρεπτική δύναμη", ποια είναι αυτή η αυθεντική ριζοσπαστική συλλογική απάντηση που μπορεί να ρηγματώσει την απάθεια και την ανοχή των εκμεταλλευόμενων μέσα στους εργασιακούς χώρους;

Ας διατυπώσουμε μια κομβική θέση. Όταν κάνουμε την όποια αναφορά στα δικαιώματα των εργαζομένων δεν σημαίνει

ότι αποδεχόμαστε την λογική τους σε αντιστοίχιση με τις υποχρεώσεις. Η παρουσία μας στους εργασιακούς χώρους είναι προϊόν εκβιασμού, είναι μια καταναγκαστική προοπτική που αποτελεί την τελευταία βαθμίδα κοινωνικοποίησης μετά την οικογένεια, το σχολείο και τον στρατό. Η εργασία που ορίζεται γενικά ως μια διαδικασία μετασχηματισμού της φύσης από τον άνθρωπο, διαδικασία που ενείχε το δημιουργικό χαρακτηριστικό της, έχει εκπέσει σε μια μισθωτή σκλαβιά, σε μια καταναγκαστική αλλοτριωτική δραστηριότητα μέσα σε στρατωνισμένους χώρους, αποξενωμένη από τον ίδιο τον άνθρωπο, σε μια διαδικασία, εντέλει, παραγωγής υπεραξίας σε ένα καπιταλιστικό σύστημα. Και τίποτε άλλο. Σε αυτή τη συνθήκη δεν υπάρχουν εθελούσιες υποχρεώσεις από μεριάς των εκμεταλλεόμενων και αυτό είναι μια υπόθεση ληγμένη για τα αφεντικά. Γι' αυτό επιτείνουν διαρκώς τον έλεγχο μέσα στους εργασιακούς χώρους. Η απάντηση δεν μπορεί να είναι άλλη από την διαρκή προσπάθεια των εκμεταλλεόμενων να παίρνουν πίσω την κλεμμένη τους ζωή με κάθε τρόπο, να λουφάρουν (εννοείται όχι σε βάρος των συναδέλφων τους), να σαμποτάρουν την διαδικασία παραγωγής, να υπονομεύουν την καπιταλιστική συνθήκη.

Η εξέλιξη του ταξικού πολέμου μέσα στους εργασιακούς χώρους αποτυπώνεται με θανάτους σε εργατικά δυστυχήματα, εντατικοποίηση των ρυθμών παραγωγής, υπονόμηση της αλληλεγγύης μεταξύ των εργαζομένων, απολύσεις και χτυπήματα κάθε συλλογικής αντίστασης. Η προσωπική στάση μέσα σε αυτή τη συνθήκη δεν μπορεί να αντεπεξέλθει όχι γιατί δεν μπορεί να παράγει αντίθεση αλλά γιατί είναι απολύτως εκτεθειμένη. Επομένως, οι συλλογικές απαντήσεις είναι το αμέσως ζητούμενο.

Η οποιαδήποτε απάντηση δεν θα μπορούσε να μην έχει βασικό σημείο αναφοράς και σημείο εκκίνησης τα κεκτημένα. Οι αγώνες του παρελθόντος, ανεξάρτητα από την δυσαναλογία στην σχέση φόρου αίματος, στερήσεων ελευθερίας, διώξεων από τη μια και επιτευγμάτων από την άλλη, σχέση για την οποία θα μπορούσε κανείς να αναπτύξει πολλές ερμηνείες, έχουν προχωρήσει στην θέσμιση ενός φάσματος δικαιωμάτων μέσα στους εργασιακούς χώρους. Πρόκειται για στοιχειώδη δικαιώματα που, στην πραγματικότητα όμως, δεν μπορούν να



"επαναπαυθούν" ακόμη και σήμερα στην ασυλία ενός θεσφάτου, μια και η καπιταλιστική λογική αναπτύσσει διαρκώς επιχειρηματολογία και πρακτικές ευθείας ή πλάγιας καταστρατήγησής τους. Από τη μεριά των αφεντικών επιστρατεύονται κάθε είδους νομικά τερτίπια για να αντιμετωπιστεί κάθε ατομική και συλλογική αντίσταση και διεκδίκηση κάθε φορά που εκδηλώνεται στους εργασιακούς χώρους, με δεδομένη τόσο την εγγενή ελαστικότητα ερμηνείας του νόμου όσο και την αμέριστη συνηγορία της κρατικής διαιτησίας. Στην ουσία, ακόμη και τα δικαιώματα κατακτιούνται διαρκώς.

Το συνδικαλιστικό σχέδιο παρέχει δυνατότητες για πρωτοβάθμιο σωματείο και για κλαδικό σωματείο. Είναι αυτονόητο ότι πρόκειται για μορφώματα με κάθετο χαρακτήρα (στο επιχειρησιακό σωματείο οι μισθωτοί ανεξάρτητα ειδικότητας και θέσης συλλογικοποιούνται μέσα στην ίδια την επιχείρηση) και οριζόντιο χαρακτήρα (στο κλαδικό σωματείο πρόκειται για συλλογικοποίηση στη βάση της ειδικότητας, της θέσης μέσα στον καπιταλιστικό καταμερισμό της εργασίας). Τα μορφώματα αυτά αποτελούν την βάση μιας συνδικαλιστικής πυραμίδας που σε δεύτερο βαθμό τα οργανώνει σε ομοσπονδίες και σε τρίτο βαθμό σε συνομοσπονδίες. Το θεσμικό οργανωτικό πλαίσιο των συνδικαλιστικών οργανώσεων αναπαράγει την κουλτούρα της αντιπροσώπευσης, με εκλογές παρουσία δικαστικών αντιπροσώπων και λήψη αποφάσεων με βάση το πλειοψηφικό σύστημα. Κάθε άλλη οργανωτική πρόταση δεν κυρώνεται από το πρωτοδικείο, όπου και υποχρεωτικά κατατίθεται το ιδρυτικό καταστατικό προς έγκριση. Αυτό σημαίνει ότι ένα σωματείο που θέλει να λειτουργήσει στη βάση της αυτοοργάνωσης, χωρίς εκλογές και αντιπροσώπους, είναι εκτός θεσμικού πλαισίου, δεν καλύπτεται από τα κεκτημένα, δεν του επιτρέπουν να υπάρχει.

Μέσα σε αυτήν την συνθήκη και παρόλαυτά, υπάρχουν πρωτοβάθμια σωματεία στον ιδιωτικό τομέα παραγωγής που λειτουργούν μέσα στο υπάρχον θεσμικό πλαίσιο με διαφορετικούς όρους, διαστελλοντας την ουσιαστική διαδικασία σε βάρος της τυπικής, δηλαδή αυτοοργανώνονται ενώ παράλληλα εμφανίζουν τυπικά μορφώματα και, επιπλέον, έχουν επιλέξει να μην αντιπροσωπεύονται σε δεύτερο και τρίτο βαθμό στην συνδικαλιστική οργανωτική πυραμίδα. Είναι δηλαδή εκτός ΓΣΕΕ. Πρόκειται για σωματεία στον χώρο του βιβλίου, στον χώρο των

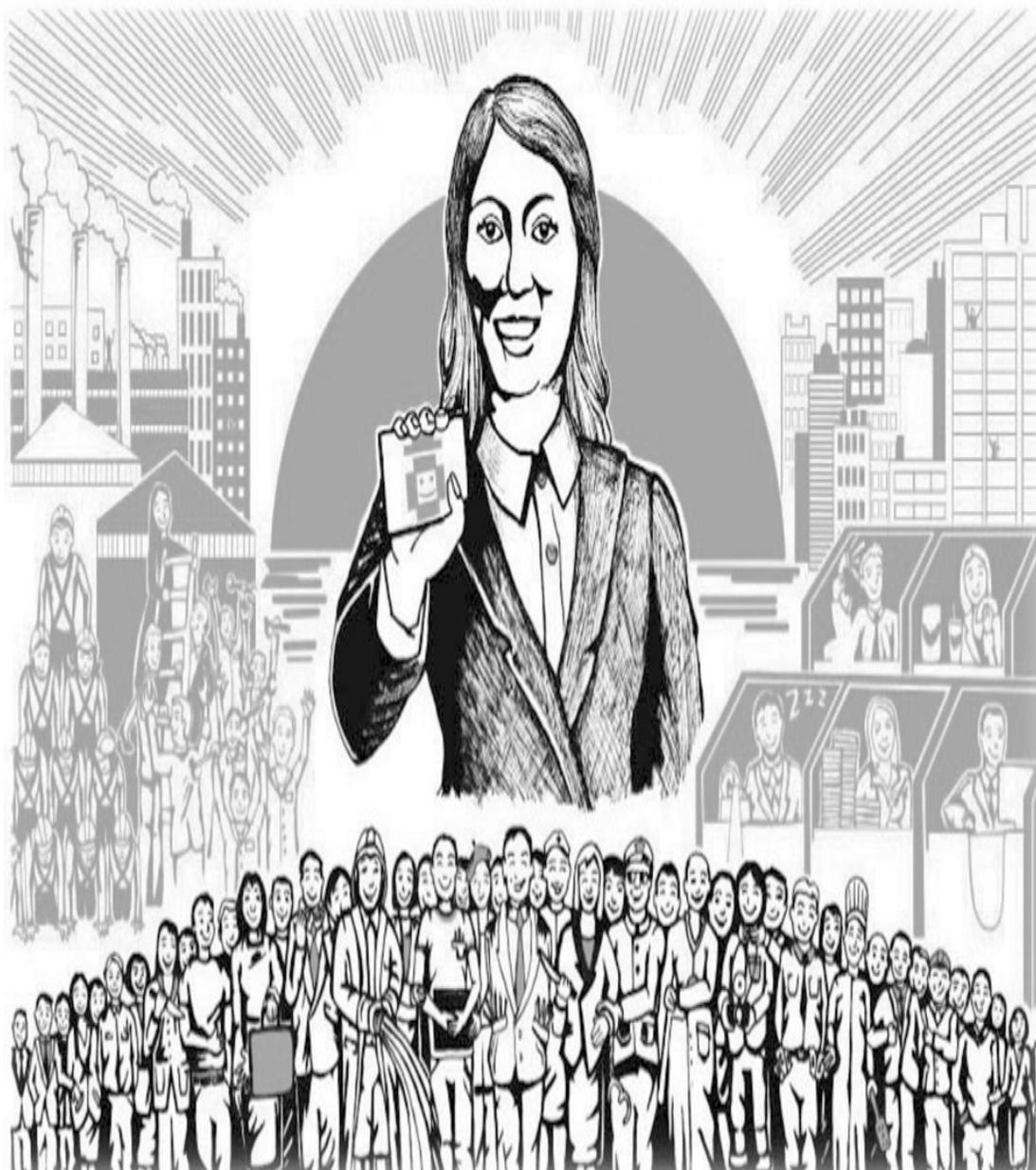


εξωτερικών εργασιών, στον χώρο των σερβιτόρων. Τα σωματεία αυτά είναι αυτόνομα, πειραματίζονται στο οργανωτικό πεδίο, ξεπερνούν τις γραφειοκρατικές αγκυλώσεις και την κουλτούρα της άμυνας στους εργασιακούς χώρους, ξεδιπλώνουν μια ταξική επιθετικότητα και το πιο σημαντικό: όχι μόνο δεν περιορίζονται σε μια συντεχνιακή γκάμα διεκδικήσεων αλλά διατυπώνουν μια δυναμική πρόταση ταξικής και κοινωνικής αλληλεγγύης. Δεν θα είχε νόημα να παραλείψουμε τις αδυναμίες αυτών των εγχειρημάτων αλλά πρόκειται για αδυναμίες που έχουν να κάνουν με τις παραδοσιακές αδυναμίες του κατεστημένου συνδικαλισμού που στην ουσία εισπράττουν ως δικά τους αδιέξοδα. Γενικευμένη καχυποψία, έλλειμμα συμμετοχικότητας, αδράνεια και μοιρολατρία στους εργασιακούς χώρους.

Με δεδομένη την σαφή μας θέση για την μη αγωνιώδη αναζήτηση επαναστατικών υποκειμένων, παρακολουθούμε με ενδιαφέρον τα αυτοοργανωμένα εγχειρήματα μέσα στους εργασιακούς χώρους, τα στηρίζουμε με κάθε τρόπο, προτείνουμε την δυναμική παρουσία και την κάθε στάση που ριζοσπαστικοποιεί τα πρωτοβάθμια σωματεία κάθετα και οριζόντια σε κάθε εργασιακό χώρο, προωθώντας την αλληλεγγύη, οκυρώνοντας στην πράξη μέσα στις συνελεύσεις εργαζομένων τα εκλογικά τερτίπια και τα κομματικά παιχνίδια, αποποιούμενοι την νομιμοποίηση δευτεροβάθμιων και τριτοβάθμιων συνδικαλιστικών διαστρεβλώσεων και χειραγωγήσεων της βούλησης των εργαζομένων, ενεργοποιώντας την ευφύια και την επιθετικότητα των εκμεταλλευόμενων.



φωτογραφία με εργάτες ενώ όλες οι προηγούμενες -στο κεφάλαιο για τον συνδικαλισμό- απεικονίζουν προεδρεία συνδικαλιστικών οργανώσεων



# ΓΙΝΕ ΕΝΑΣ ΕΥΤΥΧΙΣΜΕΝΟΣ ΣΚΛΑΒΟΣ!

**ΕΚΔΗΛΩΣΗ-ΣΥΖΗΤΗΣΗ**  
**ΔΕΥΤΕΡΑ 5 ΜΑΗ 7.30 μμ**  
**ΣΤΟ ΜΠΑΡΟΥΤΑΔΙΚΟ**

με θέμα: "από τον εργασιακό μεσαίωνα των Ναυπηγείων Σαράμαγκά και τον σύγχρονο μεσαίωνα του ΙΚΕΑ έως τις (αντι)στάσεις στους εργασιακούς χώρους"

ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΑΝΑΡΧΙΚΩΝ ΑΙΓΑΛΕΩ

